

Les necessitats operatives de fons: un cas pràctic basat en informació comptable

LLORENÇ BAGUR FEMENÍAS
Universitat Pompeu Fabra

LLUÍS CHAMORRO MORA
Caixa Catalunya

Resum

Dins de la gestió del circulat, un dels principals interessos de les empreses hauria d'estar focalitzat a controlar la quantitat de recursos que realment necessita per a desenvolupar la seva activitat d'exploració. Són les normalment anomenades NOF (Necessitats Operatives de Fons).

Comunament es comet l'error de pensar que simplement en el correcte finançament de les inversions està la clau perquè les empreses no tinguin problemes financers. No hi ha res més lluny de la realitat. No només s'han de finançar correctament les inversions, sinó també l'activitat de l'empresa; estocar i finançar a clients (no cobrar al comptat) requereix una gran quantitat de recursos monetaris disponibles, ja sigui propis o aliens.

Aquest article es marca com a objectiu que el lector compregui el concepte de necessitat operativa de fons i la seva importància en la correcta gestió del circulat d'una empresa. S'intentaran assolir aquests objectius mitjançant un exemple de càlcul de les NOF en una empresa real.

Paraules Clau

Fons de maniobra, liquiditat, eficiència del capital circulat.

1. Cas pràctic Dirga S. A.¹

Dirga és una empresa comercial dedicada a la importació i comercialització de tecnologia i maquinària per a sector hotel·ler d'alta qualitat. A continuació es presenten els seus comptes ja agrupats en partides per a simplificar els càlculs del cas.

ACTIU	159
Actiu no corrent	100
Existències	30
Clients	18
Clients empreses associades	2
Hisenda Pública deutora	1
Cartera de negociació	5
Disponible	3
Actiu corrent	59
PASSIU	159
Patrimoni net	68
Passiu no corrent	49
Pòlisses de crèdit	30
Proveïdors	5
Hisenda Pública creditora	2
Altres creditors per immobilitzat material	5
Passiu corrent	42

1. Nom fictici de l'empresa, dades en milers d'euros.

Vendes	201
Costs de vendes	-99
MARGE BRUT	102
Amortitzacions	-12
Despeses de personal	-9
Altres despeses d'exploració	-6
BAIL	75
Resultats financers	-5
BAI	70
Impostos	-20
RESULTAT	50

Nota: Les existències inicials de l'any eren 30.

El primer pas és calcular el fons de maniobra aparent de l'empresa. Com s'ha comentat en diferents articles d'aquest monogràfic, per a realitzar aquest càlcul simplement s'ha de considerar l'actiu corrent i el passiu corrent. La diferència entre aquests dos epígrafs ens informará sobre possibles problemes de liquiditat a l'empresa. En aquest sentit, si calculem el fons de maniobra veiem que, aparentment, l'empresa no té cap problema de liquiditat (si a l'actiu corrent li restem el passiu corrent el fons de maniobra mostra un valor de +17, que representa un sobrant de recursos). Com es pot veure, a més es tracta d'una empresa amb beneficis i elevada rendibilitat.

El segon pas és analitzar el seu cicle de maduració i cicle de caixa. Per a realitzar el càlcul, simplement hem de tenir en compte el termini d'existències, el termini de cobrament i el termini de pagament. Com s'ha vist a l'article de Pol Santandreu inclòs en aquest monogràfic, seria interessant que el cicle de caixa fos tan petit com es pugui. Esquemàticament, el cicle de maduració pot observar-se a la Figura 1:

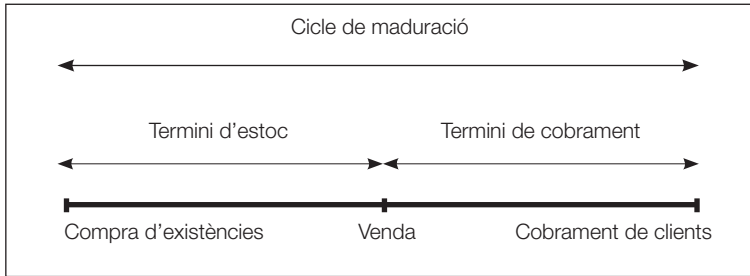

Figura 1: Cicle de maduració

Simplement com a recordatori, les fórmules utilitzades per al càlcul del cicle de caixa són les següents:

$$\text{Termini d'estocs} = (\text{existències} / \text{cost de vendes}) \times 365$$

$$\text{Termini de cobrament} = ((\text{clients} + \text{efectes}) / \text{vendes}) \times 365$$

$$\text{Termini de pagament} = (\text{proveïdors} / \text{compres}) \times 365$$

Seguint les fórmules anteriors, varem observar que el cicle de caixa de l'empresa és molt elevat. Cobra molt tard i paga molt aviat. Necessita finançar de la seva butxaca 128 dies d'activitat.

Termini d'stocs	111
Termini de cobrament	36
Termini de pagament	-18
CICLE DE CAIXA	128

Podem dir, per tant, que la liquiditat no és tan bona com indica el fons de maniobra. No li sobren 17 com aquest indica, sinó que la seva posició real de liquiditat serà pitjor del que indica el fons de maniobra. Li faltaran recursos a curt termini pel fet que la seva activitat té unes altes necessitats de finançament. Es procedeix a continuació a quantificar les Necessitats Operatives de Fons (NOF):

+ Existències de matèries primeres	0
+ Existències de productes en curs	0
+ Existències de productes acabats	0
+ Existències de mercaderies	30
+ Clients	20
+ Efectes a cobrar	0
+ Disponible mínim necessari	3
- Proveïdors	-5
- Deutes assegurances socials i impostos	-2
- Altres deutes d'exploració	0
= NECESSITATS OPERATIVES DE FONTS (NOF)	46

En aquest moment, ja és possible calcular la posició real de liquiditat de l'empresa. Per a realitzar el càlcul, simplement s'ha de tenir en compte que la posició real de liquiditat d'una empresa s'obté comparant les necessitats operatives de fons (el que necessita l'empresa per a desenvolupar la seva activitat en l'exercici) amb el fons de maniobra (els recursos dels quals es disposa o es disposarà a curt termini gràcies a anys anteriors). Si el fons de maniobra (el que es disposa) és suficient per a cobrir les necessitats operatives, l'empresa disposa d'una correcta liquiditat. En cas contrari, s'han de buscar recursos per la diferència.

+ Fons de maniobra
- Necessitats operatives de fons
POSICIÓ REAL DE LIQUIDITAT

Per tant, i com a conclusió al cas pràctic, si les NOF (el que necessita l'empresa per a desenvolupar la seva activitat en l'exercici) són de 46 i el fons de maniobra (els recursos dels quals es disposa o disposarà a curt termini gràcies a anys anteriors) és de 17, la posició real de liquiditat és negativa de -29.

En definitiva, a pesar del fons de maniobra aparent, es tracta d'una empresa amb seriosos problemes de liquiditat si no aconsegueix renovar les seves pòlisses de crèdit, que apareixen en el balanç de situació per 30. Per tant, la situació real de l'empresa és molt més delicada del que podria indicar, aparentment, el seu balanç de situació.

Referències bibliogràfiques

- ALFONSI, M.J. (1999) «Best practices in international treasury management» AFP Exchange, 19 (6), 54-58.
- ALLEN, F., MCANDREWS, J. i STRAHAN, P. (2001) «E-finance: an introduction» Financial Institutions Centre, Octubre, 1-40.
- BRUNELL, K., JESSELL, K.A. i MCARTY, D.E. (1990) «Cash management practices of small firms» Journal of Cash Management, 10 (7), 52-55.
- CUATRECASAS, LL. (2005) «Lean Management: Volver a empezar», Gestión 2000, Barcelona.
- DE MOUCHERON T., DUBOIS Y. i LEONHARD A. (2004) «Le Cash Custing», Editions Marcom Génération, Clichy.
- HEYWOOD, D. (1999) «Treasury issues looking around, looking ahead» Australian CPA, 69 (5), 36-37.
- HINES, C.; HURTT, D.N. i LANGSAM, S.A. (2000) «Shopping for cash management services» The Journal of Corporate Accounting and Finance, 12 (1), 15-19.
- ITURRALDE, T.; MASEDA, A. i SAN-JOSE, L. (2005) «La gestión de la liquidez: necesidades y excedentes de tesorería» Boletín ICE Económico, N° 2834, 7 al 13 de Febrer, 29-41.
- ITURRALDE, T.; MASEDA, A. i SAN-JOSE, L. (2009) «The cash management routines: evidence from Spanish Case» Frontiers in Finance and Economics, Abril.
- NUÑEZ, T. (2009) «La gestión de las previsiones de tesorería en entornos de incertidumbre» Harvard Deusto Finanzas & Contabilidad, 88, Març/Abril.